

MALTA

**QORTI ĊIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMĦALLEF
JOSEPH R. MICALLEF**

Seduta ta' l-1 ta' April, 2003

WORLD MARKETING LIMITED

VS

INFORMATION TECHNOLOGY SERVICES LIMITED

Il-Qorti:

Rat l-Att taċ-Ċitazzjoni mressaq fis-26 ta' Marzu, 2002, li bih il-kumpannija attriċi ippremettiet:

Illi s-socjeta' attriċi użat is-servizzi tas-socjeta' konvenuta għal xogħol ta' informatika konsistenti f'iprogrammar u taħrig f'sistema informatiċi intiżi għall-amministrazzjoni tas-socjeta' attriċi;

Illi għalkemm diversi drabi nterpellata sabiex tikkonsenja l-manwali neċessarji sabiex is-socjeta' attriċi tkun f'posizzjoni li topera s-sistemi informatiċi in kwistjoni,

skond kif miftiehem bejn il-partijiet, is-soċjeta' konvenuta baqgħet inadempjenti u anzi baqgħet tinsisti sabiex is-soċjeta' attriċi tiffirma *maintenance agreement* magħha, b'rikatt ovvju u evidenti;

Illi inoltre, is-soċjeta' konvenuta, wara li ħarrġet lil ċertu Christoher Farrugia, wieħed mill-impjegati tas-soċjeta' attriċi sabiex jopera s-sistemi informatiċi in kwistjoni, offriet lil dan l-istess impjegat tas-soċjeta' attriċi l-impjieg magħha, b'mod illi s-soċjeta' attriċi spiċċat mingħajr staff kapaċi li jopera s-sistemi imsemmija; u dan bi ksur ta' l-obbligi baġiċi tas-soċjeta' konvenuta bħala mandatarja tas-soċjeta' attriċi;

Illi wara diversi lamenteli da parti tas-soċjeta' attriċi, is-soċjeta' konvenuta aċċettat illi tikkonsenja l-manwali msemmija, illi tipprovdi s-servizzi ta' Christopher Farrugia sabiex jagħti *hand-over* u jagħti taħrig gratuitu lill-impjegati tas-soċjeta' attriċi, u li tnaqqas il-kont tagħha, izda naqqset li tikkonsenja l-manwali in kwistjoni, talbet ħlas għas-servizzi msemmija, għalkemm offerti gratwitament, u istitwiet proċeduri quddiem it-Tribunal għal Talbiet Żgħar għal tali ħlas;

Illi għal tali proċeduri, is-soċjeta' attriċi eċċepit *inter alia* l-inadempjenza kontrattwali tas-soċjeta' attriċi u ntavolat kontro-talba għad-danni, in vista tal-fatt illi l-inadempjenzi tas-soċjeta' konvenuta kkostringew li s-soċjeta' attriċi tinkorri spejjeż inġenti sabiex tibdel is-sistemi informatiċi li kienet ħallset għalihom;

Illi t-Tribunal għal Talbiet Żgħar iddikjara ruħu inkompetenti sabiex jieħu konjizzjoni ta' tali eċċezzjonijiet u kontro-talba, idderieġa lis-soċjeta' attriċi sabiex tintavola kawża *ad hoc* quddiem il-Qorti kompetenti, u ddifferixxa l-proċeduri msemmija *sine die* riappuntabbli wara deċizjoni finali f'tali kawża, u għalhekk kellha ssir din il-kawża;

Għalhekk is-soċjeta' attriċi talbet lil din l-Onorabbli Qorti għaliex m'għandhiex prevja kull dikjarazzjoni neċessarja u opportuna:

Kopja Informali ta' Sentenza

1. Tiddikjara lis-soċjeta' konvenuta kontrattwalment inadempjenti fil-konfront tas-soċjeta' attriċi u responsabbli għad-danni sofferti bħala konsegwenza ta' tali inadempjenzi kontrattwali;

2. Tiddikjara illi s-servizzi reži mis-soċjeta' konvenuta in konsegwenza għal tali inadempjenza kontrattwali tagħha kienu dovuti u ġew reži fuq bażi gratuita;

3. Tillikwida d-danni sofferti mis-soċjeta' attriċi bħala riżultat ta' l-inadempjenzi kontrattwali tas-soċjeta' konvenuta;

4. Tikkundanna lis-soċjeta' konvenuta sabiex tħallas id-danni hekk dikjarati u likwidati in konsegwenza tat-talbiet preċedenti;

Bl-imgħax u bl-ispejjeż, bl-ingunzjoni tar-rapprezentanti ġudizzjarji tas-soċjeta' konvenuta minn issa in subizzjoni, u bir-riserva ta' kull azzjoni ulterjuri fil-liġi;

Rat id-Dikjarazzjoni maħlufa u n-Nota tax-Xieħda tal-kumpannija attriċi;

Rat in-Nota mressqa fis-7 ta' Mejju, 2002, li biha l-kumpannija mħarrka eċċepiet:

1. Illi din il-Qorti hija inkompetenti razione valorem billi kif jirriżulta fil-proċeduri quddiem it-Tribunal Għal Talbiet Żgħar istitwiti mis-soċjeta' eċċipjenti jidher li d-danni allegatament sofferti mis-soċjeta' attriċi qatt ma kienu jeċċedu l-elf u ħames mitt liri maltin (LM1500) u dan kif jirriżulta minn kopja ta' l-istess proċeduri hawn annessi u mmarkata Dok. "A";

2. Illi subordinatament u mingħajr preġudizzju għas-suespost, it-talbiet attriċi għad-dikjarazzjoni ta' l-allegata responsabbilita' da parti tas-soċjeta' konvenuta għad-danni allegatament sofferti minnha u sussegwenti likwidazzjoni u fħlas ta' l-istess huma preskritti ai termini ta' l-artikolu 2153 tal-Kodici Ċivili ta' Malta;

3. Illi sussegwentement u mingħajr preġudizzju għas-suespost u fil-mertu, it-talbiet attriċi huma infondati kemm fil-fatt kif ukoll fid-dritt, u dan peress li s-soċjeta' konvenuta onorat l-obbligi kollha tagħha u rrendiet is-servizzi kollha rikjesti mis-soċjeta' attriċi professjonalment u skond kif mitluba minnha u dan skond kif jiġi ppruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawża;

4. Illi l-kawża odjerna m'hi xejn flief attentat da parti tas-soċjeta' attriċi sabiex ittawwal il-proċeduri gudizzjarji li kellha tistitwixxi s-soċjeta' konvenuta quddiem it-Tribunal Għhal Talbiet Żgħar fir-rigward tat-talba gustifikata tagħha sabiex is-soċjeta' attriċi tiġi kkundannata biex tħallas l-ammont dovut minnha skond statements hawn annessi u mmarkata Dok. "B", Dok. "Ċ" u Dok. "D";

Salvi eċċezzjonijiet oħra jekk ikun hemm bżonn;

Rat id-Dikjarazzjoni maħlufa u n-Nota tax-Xieħda tal-kumpannija mħarrka, flimkien mal-erba' (4) dokumenti mehmużin magħha;

Semgħet it-trattazzjoni tal-avukati tal-partijiet dwar l-ewwel eċċezzjoni preliminari tal-kumpannija mħarrka dwar jekk din il-Qorti għandhiex is-setgħa li tisma' l-kawża minħabba l-valur tal-azzjoni attriċi;

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Rat id-Degriet tagħha tat-3 t'Ottubru, 2002, li bih flalliet il-kawża għas-sentenza dwar l-imsemmija eċċezzjoni preliminari;

Ikkunsidrat:

Illi din hija azzjoni għad-danni minħabba ksur ta' ftehim. Il-kumpannija attriċi tgħid li kienet flattret lill-kumpannija mħarrka biex twettqilha sistema ta' informatika għall-użu

amministrattiv tal-kumpannija attriċi u li tħarreġ impjegati tagħha biex iħaddmu dak is-sistema. Tgħid li l-kumpannija mħarrka, minbarra li naqset li tgħaddilha l-manwali meħtieġa biex is-sistema jkun jista' jithaddem, ħajret lil wieħed mill-impjegati tal-istess kumpannija attriċi biex imur jaħdem magħha wara li rawmitu, u b'hekk il-kumpannija attriċi ma kellhiex nies b'min taħdem is-sistema li kien stallat. Sakemm reġgħu trawmu nies oħrajn, il-kumpannija attriċi ġarrbet danni, u meta l-kumpannija mħarrka ħarrkitha quddiem it-Tribunal Għal Talbiet Żgħar biex titħallas tat-tagħlim mogħti, il-kumpannija attriċi ressqet kontro-talba għad-danni, imma t-Tribunal ipprova billi s-smiġħ ta' dik il-proċedura jieqaf sakemm il-kumpannija attriċi tirregola ruħha;

Illi, għal din l-azzjoni, il-kumpannija mħarrka laqgħet billi, fost l-oħrajn, qegħda tgħid li din il-Qorti m'għandhiex is-setgħa li tisma' l-kawża, għaliex jonqos fit-talba attriċi l-valur li jsejjes il-kompetenza ta' din il-Qorti. Ressqet ukoll eċċezzjoni tal-preskrizzjoni ta' sentejn u eċċezjonijiet fil-mertu;

Illi din is-sentenza qegħda tingħata biss dwar l-eċċezzjoni jekk il-kawża tistax tinstama' minn din il-Qorti minħabba l-valur;

Illi, minn dak li jirriżulta mill-atti, joħroġ li mhuwiex kontestat li l-kumpannija mħarrka tqabbdet mill-kumpannija attriċi biex tagħmel konsulenza u tħarreġ dwar *computer software* stallat minnha għand il-kumpannija attriċi. Fit-12 ta' Lulju, 2001, il-kumpannija mħarrka ressqet Avviż quddiem it-Tribunal Għal Talbiet Żgħar kontra l-kumpannija attriċi biex titlobha tħallas is-somma ta' Lm 809.03 għas-servizzi minnha mogħtija¹. Fis-16 t'Awissu, 2001, il-kumpannija attriċi (f'din il-kawża) ressqet it-Twegiba tagħha għall-avviż tal-kumpannija l-oħra u, flimkien magħha, kontro-talba għad-danni. Fl-istess att², il-kumpannija attriċi (f'din il-kawża) qalet li l-valur tal-kontro-talba tagħha ma jaqbiżx is-somma ta' elf u ħames mitt lira Maltija;

¹ Dokti "B", "C" u "D", f'pagġ. 16-8 tal-proċess

² Dok "A", f'pag. 15 tal-proċess

Illi l-kumpannija m'harrka (f'din il-kawża) qegħda ssejjes l-eċċezzjoni tagħha taħt eżami sewwasew minħabba dik id-dikjarazzjoni magħmula fil-kontro-talba tal-kumpannija attriċi (f'din il-kawża) quddiem dak it-Tribunal;

Illi, waqt it-trattazzjoni tagħhom bil-fomm dwar din l-eċċezzjoni, l-abbli avukati tal-kumpannija attriċi saħqu li l-eċċezzjoni mressqa mill-kumpannija m'harrka m'għandhiex tintlaqa' għaliex l-azzjoni promotorja tal-klijenta tagħhom ma ssemmi l-ebda valur determinat³ u lanqas jirriżulta minn xi waħda mit-talbiet tagħhom⁴. Minbarra dan, huma jżidu jargumentaw li t-tismija tas-somma ta' elf u ħames mitt lira Maltija bħala l-ammont massimu ta' danni li kienu qegħdin jippretendu fil-kontro-talba quddiem it-Tribunal kienet maħsuba biss għall-finijiet tal-kompetenza ta' dak it-Tribunal. Huma jtennu li l-kumpannija attriċi bl-ebda mod ma rrinunzjat għat-talba ta' danni akbar kontra l-kumpannija m'harrka, jekk jirriżultaw;

Illi, min-naħa tagħha, l-abbli difensur tal-kumpannija m'harrka wriet li l-eċċezzjoni tal-inkompetenza *rationae valoris* għandha tintlaqa'. Hija semmiet l-artikolu 3 tal-Kapitolu 380 tal-Liġijiet ta' Malta, u tenniet li kienet il-kumpannija attriċi (f'din il-kawża) nnifisha li qanqlet il-fatt li l-ammont ta' danni ma kienx jaqbeż l-elf u ħames mitt lira Maltija. Dik id-dikjarazzjoni wasslet lit-Tribunal biex jagħti l-provvediment li jwaqqaf il-proċeduri sakemm il-kumpannija attriċi tirregola ruħha⁵;

Illi l-kumpannija m'harrka qegħda hawn tressaq l-argument li l-valur tal-kawża huwa determinat mill-ammont massimu li l-kumpannija attriċi tista' qatt titlob mingħandha bħala danni. Hi tishaq li l-ogħla somma li l-attriċi tista' titlob huwa marbut mad-dikjarazzjoni li din għamlet fil-proċeduri quddiem it-Tribunal għat Talbiet Żgħar, jiġifieri ammont li ma jaqbizx l-elf u ħames mitt lira Maltin. Minħabba f'hekk, il-kumpannija m'harrka tgħid li fuq pretensjoni bħal din issir

---

³ Art. 747(1) tal-Kap 12

⁴ Art. 747(2)(ċ) tal-Kap 12

⁵ Ara art. 7(2) tal-Kap 380

kompetenti l-Qorti tal-Maġistrati, li l-kompetenza tagħha titla' sa kawzi tal-valur ta' ħamest elef lira Maltin⁶;

Illi għal dak li jirrigwarda l-aspetti ta' dritt, jingħad li l-eċċezzjoni taħt eżami tintrabat ma' dak li jipprovdi l-artikolu 741 tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta. Huwa ċar li din tintrabat mal-paragrafu (b) tal-imsemmi artikolu flimkien mal-artikolu 746, li jirreferi għall-artikoli miġjubin warajh. S skond l-artikolu 747(1) tal-Kap 12, kawża ta' valur incert jew indeterminat titqies dejjem li taqbeż il-kompetenza tal-qorti ta' ġurisdizzjoni limitata. Fost it-tliet ċirkostanzi li l-liġi ssemmi bħala kawzi ta' valur indeterminabbli wieħed isib dawk il-kawzi li fihom il-valur tal-ħaġa ma jirriżultax mit-talba attriċi u lanqas jista' jiġi determinat kif jingħad fl-artikoli l-oħrajn li jikkellmu dwar id-determinazzjoni tal-valur tal-kawża. Dan ifisser, mela, li jekk il-valur ma jissemmiex fit-talba attriċi ma jgibx, fih innifsu biss, li dik il-kawża hija waħda ta' valur incert jekk dak il-valur huwa determinabbli;

Illi, madankollu, jibqa' l-fatt li fejn il-valur ta' talba huwa incert jew mhux determinat, il-Qorti xierqa biex tisma' dik it-talba skond ir-rieda espressa tal-liġi hija din il-Qorti⁷. Dan ukoll jagħmel parti mit-tifsira li taw il-Qrati tagħna għar-rigward, fejn gie stabilit b'awtorita' li l-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (u mhux il-Qorti inferjuri) kienet kompetenti tisma' l-kawża għax l-attur ressaq talba għal-likwidazzjoni ta' danni, minkejja li fl-istess waqt iċċensuratu talli messu kien jaf li l-ogħla ammont ta' kumpens li seta' jieħu ma kien qatt jisboq ammont li joħroġ mill-kompetenza ta' dik il-Qorti inferjuri⁸;

Illi huwa għalhekk li jingħad li, bħala regola, l-kompetenza tal-Qorti hija meqjusa fuq kollox u qabel kull konsiderazzjoni tal-eċċezzjonijiet, mit-termini nfushom tat-talba attriċi billi huwa dak l-att promotur kif imressaq (bil-premessi u t-talbiet marbuta magħhom) li jiddefinixxi l-wisgħa u l-limiti tal-kompetenza tal-Qorti biex tisma' l-każ⁹;

⁶ Art. 47(1) tal-Kap 12

⁷ Art 32 tal-kap 12

⁸ Ara, per eżempju, App. Ċiv 4.11.1963 fil-kawża fl-ismijiet *Gatt vs Mifsud* (Kollez. Vol: **XLVII.406**)

⁹ App. Ċiv. 7.10.1997 fil-kawża fl-ismijiet *Frankie Refalo noe vs Jason Azzopardi et*

Illi l-imsemmija regola ewlenija hija komplimentata bl-oħra fejn jingħad li l-kwestjoni ta' kompetenza ma tkunx determinata biss minn dak li jingħad fl-azzjoni attriċi, imma wkoll minn dak li jressaq l-imħarrek bħala eċċezzjoni¹⁰. Kemm hu hekk, fis-sentenza mogħtija minn din il-Qorti (diversament presjeduta) fil-5 ta' Novembru, 1992, fil-kawza fl-ismijiet Giuseppe Borġ vs Maria Mizzi et¹¹ ingħad li “għall-fini tad-determinazzjoni tal-kompetenza tal-Qorti, għandu jittieħed kont mhux biss tat-talbiet attriċi imma wkoll tal-eċċezzjonijiet tal-konvenut”;

Illi ngħad ukoll li meta l-mertu ta' xi talba attriċi jkun ta' valur indeterminat, il-Qrati superjuri jkollhom is-setgħa li jjsimgħu l-kawża, minkejja li xi talbiet oħrajn jaqgħu fi ħdan il-kompetenza tal-Qrati inferjuri¹²;

Illi jekk wieħed iħares lejn kemm il-premessi u kif ukoll it-talbiet tal-kumpannija attriċi, wieħed ma jilmañ imkien xi ħaġa li, minnha nnifisha, titfa' dawl fuq xi talba ta' valur determinat jew determinabbli. Kulma jissemma huwa l-kuntratt ta' konsulenza, taħriġ u stallazzjoni ta' sistema informatika, u l-allegat ksur tal-istess. Il-fattur waħdieni li jidher li jxellef din l-istampa huwa dak li jissemma fis-sitt (6) premessa taċ-Ċitazzjoni attriċi, u jiġifieri li l-azzjoni jidher li nfetħet sewwasew minħabba l-intopp proċedurali li nqala' quddiem it-Tribunal għal Talbiet Żgħar, fejn tisemma l-pretensjoni rikonvenzjonali tal-kumpannija attriċi (f'din il-kawża) li ma taqbiżx l-elf u ħames mitt lira. Il-Qorti hija tal-fehma li dan l-episodju jista' jorbot biss l-ammont likwidabbli taħt it-tielet (3^{et}) talba attriċi, imma ma jnaqqas xejn mill-ġeneralita' u mill-indeterminatezza marbutin intimament mal-ewwel żewġ talbiet. It-tielet (3^{et}) r-raba' (4^a) talbiet huma konsekwenzjali għal u għal kollox dipendenti fuq l-ewwel waħda, u għalhekk l-ewwel talba hija l-qofol tal-azzjoni attriċi kollha. Kif ingħad diġa', mill-ewwel talba u l-premessi tagħha, ma joħroġ xejn li jxellef l-indeterminatezza tagħha;

¹⁰ App. Inf. 31.7.1996 fil-kawża fl-ismijiet *Anthony Zammit vs Joseph Ellul noe*; u ara wkoll art. 754 tal-Kap 12

¹¹ P.A. JSP [Ċitazz. 1104/92]

¹² App. Ċiv. 12.2.2001 fil-kawża fl-ismijiet *Pauline Mizzi et vs Concetta Key*

Kopja Informali ta' Sentenza

Il-Qorti temmen li dan il-prinċipju tal-aħħar, magħdud flimkien mal-ieħor li jkun aħjar li att ġudizzjarju jkun salvat milli mħassar, iqiegħed l-azzjoni attriċi f'hoġor din il-Qorti u mhux f'qorti ta' kompetenza "inferjuri";

Illi, minħabba f'hekk, il-Qorti ssib li l-eċċezzjoni tal-kumpannija mħarrka dwar il-valur tal-kawża ma tistax titqies mistħoqqa;

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qegħda tiddeċiedi billi:

Tiċhad l-ewwel eċċezzjoni preliminari tal-kumpannija mħarrka u tgħid li din il-Qorti għandha s-setgħa li tisma' l-kawża kif imfassla; u

Tordna li l-kawża titkompla bis-smiġħ tal-provi fil-mertu, biex tiġi wkoll meqjusa l-fondatezza tal-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni, li tista' tiġi deċiża b'kap għaliha mas-sentenza finali.

L-ispejjeż ta' din id-deċiżjoni jibqgħu bla taxxa bejn il-partijiet.

-----TMIEM-----